

Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Kotkankatu 9
00510 Helsinki

Hallintopakkohakemus 20.2.2013

Päätös hakemukseen hallintopakon määräämiseksi Talvivaara Sotkamo Oy:lle

Asian vireilletulo

Suomen luonnonsuojeluliitto ry (jatkossa Hakija) on 20.2.2013 tehnyt vireillepanon Talvivaara Sotkamo Oy:n (jatkossa Talvivaara) ympäristö- ja vesitalousluvan rikkomiseen liittyen. Ympäristönsuojelulain 84.3 §:n mukaan ympäristöluvan ja vesitalousluvan yhteismenettelyssä myönnetyn luvan mukaista hallintopakkoa haetaan, miten vesilaissa tästä säädetään (14 luku) aluehallintovirastolle osoitettuna. Vesilain 14 luvun 14 §:n mukaan vireillepanon voi tehdä rekisteröity yhdistys, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät. Suomen luonnonsuojeluliitto on tällainen yhdistys.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on 19.3.2013 päätöksellään (liite 2) siirtänyt asian toimivaltaiselle viranomaiselle Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (jatkossa Kainuun ELY-keskus).

Hakijan vaatimukset

Talvivaara on lukuisia kertoja rikkonut voimassa olevaa ympäristö- ja vesitalouslupaa. Viimeisin luparikkomus liittyy poikkeusjuoksutuksen aloittamiseen. Siinä ympäristöluvan mukainen veden juoksutusmäärä ylitetään merkittävästi. Talvivaaran kaivokselta on valunut merkittäviä määriä jätevettä myös aiemmin tapahtuneissa kolmessa vuodossa.

Ympäristö- ja vesitalousluvan rikkomisesta on aiheutunut merkittävää vesistön pilaantumista ja ympäristövastuulain mukaisia laaja-alaisia haittoja kahdella suurella valuma-alueella. Vaikka Talvivaara on saanut kuudesti ELY-keskuksen mukaisen poikkeamispäätöksen, Hakija katsoo, että YSL:a on rikottu niin merkittävästi, että tällaiseen ei voi valvontaviranomaisenkaan antaa lupaa. On täysin välttämätöntä, että laitoksen toiminta saatetaan pikaisesti luvan mukaiseksi.

Hakija vaatii, että kaivoksen toiminta saatetaan pikaisesti luvan mukaiseksi.

Hakija vaatii, että

1. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto velvoittaisi vesilain 14 luvun 2 §:n ja ympäristönsuojelulain 84 §:n mukaan toiminnanharjoittajan uhkasakkoa tai teettämisuuhkaa käyttäen lopettamaan ympäristönsuojelulain ja vesilain sekä ympäristö- ja vesitalousluvan vastaisen toiminnan.
2. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto antaa määräyksen poikkeusjuoksutuksen lopettamiseksi, koska menettely hyvin todennäköisesti aiheuttaa merkittävää haittaa vastaanottavissa vesistöissä mm. happamoitumispiikkien muodossa. Poikkeusjuoksutuksen puhdistusmenetelmät eivät ole riittäviä eikä alapuolinen vesistö kestä tulevaa kuormitusta. Suomen luonnonsuojeluliitto katsoo, että Kainuun ELY-keskuksen YSL 64 §:n mukainen päätös koskien poikkeusjuoksutuksia on virheellinen. ELY-keskus ei voi antaa lupaa juoksutukseen, koska kyseessä olisi ympäristöluvan muutos. Suomen luonnonsuojeluliitto on valittanut asiasta Vaasan hallinto-oikeuteen 12.2.2012.
3. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto keskeyttää ojituksen, jolla aiheutetaan pilaantumista vesialueella ja levitetään haitta-ainepitoisia vesiä laajalle alueelle.
4. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto velvoittaa Talvivaaran vesienpuhdistustasonsa merkittävään korottamiseen sekä antaa Talvivaaralle määräyksen vesistön merkittävän pilaantumisen korjaamiseen.
5. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto suorittaisi kaivosalueella katselmuksen, johon kutsutaan myös Suomen luonnonsuojeluliiton ja lähialueen asukkaiden edustajat.

Asiassa on toimittu vastoin ympäristönsuojelulakia ja vesilakia. Kanavan kaivamiseen liittyen ei tietojen mukaan ole tehty vesilain mukaista ilmoitusta eikä haettu vesilain mukaista lupaa. Ojitusilmoitus tulee tehdä 60 vrk ennen toimen toteuttamista. Ojitukseen on oltava vesilain mukainen lupaviranomaisen lupa, jos se voi aiheuttaa YSL:n 3.1 §:n 1 kohdassa tarkoitettua pilaantumista vesialueella. On hyvin todennäköistä, että toimi aiheuttaa Lumijoen ja alapuolisen vesistön pilaantumista, mihin taas olisi pitänyt hakea lupaa. Kanavaa myöten aiotaan johtaa 0,9 milj. m³ vettä ja sen mukana raskasmetalleja, suoloja ja kiintoainesta.

Kainuun ELY-keskus on viimeisimmässä YSL 64 §:n mukaisessa päätöksessään (12.2.2013 Dnro KAIELY/5/07.00/2010) edellyttänyt Talvivaaran hakevan tarpeelliset luvat, mutta se ei ole yksilöinyt

tarpeellisia lupia. Tukesin lausunnosta ilmenee myös, että erinäisiä kemikaalilupia on jäänyt Talvivaaralta hakematta. Vastauksessa Sotkamon SOTE-kuntayhtymälle Talvivaara osoittaa, että sillä ei ole käsitystä siitä, että sen toimille voi vesilain mukaisen luvan hakeminenkin olla tarpeen.

Poikkeusjuoksutuksen aiheuttamat haitat

Talvivaaran ympäristöluvassa on annettu raja-arvoja ja määräyksiä, miten laitokselta voidaan juoksuttaa ylijäämävesiä luontoon. Luvan raja-arvot ja määräykset on asetettu sen mukaan, mitä ympäristön on oletettu kestävän. Siitä huolimatta lupaehtojenkin mukaiset juoksutukset ovat pilanneet alapuolisia vesistöjä. Järvien syvänteisiin muodostunut hapettoman veden kerros on tappanut pohjaeläimiä ja haittaa kaloja. Päästettävien aineiden pitoisuuksissa vesistöissä on tapahtunut laatu normikriteerien ylityksiä (Valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista).

Poikkeusjuoksutusta varten suunniteltu puhdistusmenetelmä ei toimi niin hyvin kuin ympäristöluvassa määrätty menetelmä. Jälkikäsitteilyyksiköt eivät ole kaivoksella käytössä siinä muodossa kuin ne ympäristöluvassa on tarkoitettu. Vesien neutraloinnissa syntyy sakkaa, mutta sakka ei ehdi laskeutua altaiden pohjaan altaiden pienuuden ja voimakkaan virtauksen vuoksi. Juoksutettavaksi suunniteltu vesimäärä moninkertaistaa juoksutusvauhdin. Samalla todennäköisesti juoksutetun veden haitta-ainepitoisuudet ovat keskimääräistä korkeammat. Vesistön kuormitus kasvaa oleellisesti. Suunniteltu juoksutus aiheuttaa oleellista ja merkittävää sekä pysyväisluonteiseksi katsottavaa haittaa alapuolisissa järvissä.

Lähijärvet ovat jo ennestään kärsineet jätevesivuodoista ja luvan mukaisesta juoksutuksesta. On todennäköistä, että poikkeusjuoksutusten voimakkaampi virtaus ja lisääntyvä suolapitoisten vesien määrä aiheuttaa syvänteissä olevan hapettoman veden liikkeelle lähdön ja sekoittumisen. Suolainen vesi siirtyy seuraaviin järviin ja aiheuttaa niissä kerrostumista, ja syvänteet tulevat muuttumaan sen seurauksena hapettomiksi.

Kainuun ELY-keskus on jättänyt YSL 64 §:n mukaisessa ratkaisussaan huomiotta, millaista haittaa järville tai vesieliöille suolavesipulssi aiheuttaa. Vesistömallinnuksen osoittama suolaisen veden leviäminen tapahtuu nopeasti ja sen aiheuttamat pitoisuudet ovat erittäin korkeita, vaikkei vesistöissä ennestään olevaa suolaisuutta ole otettu huomioon. Todellisuudessa olemassa olevan ja lisää tulevan suolaisuuden yhteisvaikutuksesta haitta leviää selvästi laajemmalle ja pitoisuudet ovat selvästi korkeammat kuin mitä mallinnus osoittaa. Suolaisuus vaikuttaa purkuvesistön fysikaalis-kemiallisiin prosesseihin kuten hapetus- ja pelkistysreaktioihin. Alusveden ollessa hapetonta tai hyvin vähähappista, hapettomasta, pelkistävissä oloissa olevasta

sedimentistä vapautuu veteen mm. rautaa, fosforia ja mangaania. Rauta liukenee tällöin veteen kahdenarvoisena ferrorautana. Täyskiertojen aikana hapekkaiden ja hapettomien vesien rajapinnassa alkaa mm. raudan ja rikkiyhdisteiden hapettuminen, joka voi saada nopeasti koko vesimassan pH:n laskemaan hyvin alhaisiin lukemiin (mm. Räisänen 2007). Koska poikkeusjuoksutuksen sekoitettu vesi on erittäin happi- ja suolapitoista sekä kylmää, vesi tunkeutuu syvänteissä olevien hapettomien vesien joukkoon. Olosuhteet äkkinäiselle happamoitumispiikille ovat erittäin suotuisat sen jälkeen, kun poikkeusjuoksutukset alkavat.

Poikkeusjuoksutusten voimakkuus lisää vesimuodostumien sekoittumisriskiä. Talvivaaran suunnitelmien mukaan poikkeusjuoksutuksessa virtaama kasvaa eteläiseltä käsittelyalueelta 10-kertaiseksi ja pohjoiseen nelinkertaiseksi normaaliin verrattuna. Juoksutus tulee ylittämään hyvin merkittävästi lupaehtojen enimmäismäärän, joka on 7 % luonnollisesta virtaamasta.

Ympäristö- ja vesitalouslupapäätöksessä ja arviointidokumentissa on selostettu mahdollisia haittavaikutuksia eliöstölle.

Marraskuussa 2012 tapahtuneen Talvivaaran jätevesivuodon vaikutuksia eliöstöön on selvitetty ja tiedetään, että korkeat raskasmetallipitoisuudet aiheuttavat haittoja vesieliöstölle. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos ennusti kalakuolemia ja varsinkin kalojen nuoruusvaiheiden tuhoutumista. Happamissa oloissa ja pH:n vaihdellessa äkillisesti etenkin alumiini ja rauta saostuvat kalojen kiduksiin ja haittaavat hengitystä sekä suolatasapainon säätelyä ja ääritapauksessa tukehduttavat kalat. On todennäköistä, että järven pohjaan painuvat raskasmetallit ja suolapitoisuus vahingoittavat ja tappavat varsinkin sedimentin pinnalla eläviä pohjaeläimiä. Raskasmetallien tiedetään kertyvän ravintoketjussa. Haitta-aineiden pitkäaikaisista vaikutuksista ei ole juuri tietoa. Suomen luonnonsuojeluliito katsoo, että myös Talvivaaran aiheuttaman kuormituksen kohdalla tulisi noudattaa varovaisuusperiaatetta.

Tausta

Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto (1.1.2010 alkaen Pohjois-Suomen aluehallintovirasto) on 29.3.2007 antanut Talvivaaran kaivostoimintaa koskien päätöksen dnro PSY-2006-Y-47. Ympäristöluparatkaisun alussa määrätään seuraavasti:

"Ympäristölupavirasto myöntää Talvivaara Projekti Oy:lle ympäristöluvan, joka koskee, niiltä osin kuin tällä päätöksellä ei toisin määrätä, hakemuksen mukaista ja laajuista monimetallimalmin avolouhoksista tapahtuvaa louhintaa, 1. ja 2. vaiheen kasaliuotusta, metallitehdasta, vety- ja rikkivetytehdasta, kalkin polttamoa, sivukivien läjitysalueita ja kipsisakan läjittämistä sekä muita näihin liittyviä aputoimintoja Sotkamon kunnassa ja Kajaanin kaupungissa.

Toiminnassa on noudatettava tässä päätöksessä annettuja lupamääräyksiä."

Vaasan hallinto-oikeus muutti 15.2.2008 Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston asettamaa jätevesien koostumusta koskevaa lupaehtoa 8 päätöksellään no 08/0039/1, jonka korkein hallinto-oikeus pysytti päätöksellään 24.11.2008 taltionumero 2953.

Voimaan jäänyt lupamääräys 8 oli sisällöltään seuraava:

"Kipsisakka-altaan ylivuotovedet on käsiteltävä siten, että jälkikäsitteily-yksiköihin johdettavan jäteveden pH-arvo on 6-9,5 ja nikkelpitoisuus alle 0,5 mg/l, kuparipitoisuus alle 0,5 mg/l ja sinkkipitoisuus alle 1,5 mg/l ja kiintoainepitoisuus alle 10 mg/l laskettuna 30 johtamisvuorokauden virtaamapainotteisena liukuvana keskiarvona. Kiintoaineen raja-arvo on tavoitteellinen jälkikäsitteily-yksiköihin johdettavalle jätevedelle. Jälkikäsitteily-yksiköistä vesistöön johdettavan kiintoaineen hehkutusjäännöksen pitoisuuden on oltava alle 10 mg/l johtamisvuorokausien neljännesvuosikeskiarvona laskettuna. Yksittäisen näytteen nikkeli- tai kuparipitoisuus ei saa olla yli 1,0 mg/l eikä sinkkipitoisuus yli 2,0 mg/l".

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto muutti 31.3.2011 antamallaan päätöksellä dnro PSAVI/225/04.08/2010 Talvivaaran kaivoksen ympäristöluvan lupaehtoja 7, 8 ja 9 siten, että jätevesiä voidaan johtaa myös suoraan loppuneutraloinnista jälkikäsitteily-yksiköille. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto päätti 26.7.2011 ratkaisullaan dnro PSAVI/77/04.08/2011, että em. päätöstä voidaan noudattaa muutoksenhausta huolimatta. Päätöksiin haettiin muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta. Vaasan hallinto-oikeus on antanut ratkaisunsa asiassa 30.3.2012. Hallinto-oikeus kumosi päätöksellään edellä tarkoitetut Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ratkaisut. Talvivaara on johtanut ympäristöön vettä kipsisakka-altaan ohi Kainuun ELY-keskuksen 15.6.2012 antaman päätöksen nojalla. Päätös on määrätty noudatettavaksi muutoksenhausta huolimatta. Vaasan hallinto-oikeus on 4.3.2013 päätöksellä nro 13/0047/1 kumonnut Kainuun ELY-keskuksen em. päätöksen täytäntöönpanomääräyksineen. Vaasan hallinto-oikeuden päätös ei ole lainvoimainen. Tällä hetkellä Talvivaara johtaa loppuneutraloinnin ylitteviä jälkikäsitteily-yksiköiden kautta Oulujoen ja Vuoksen vesistöjen suuntaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston 31.5.2013 (Dnro PSAVI/12/04.08/2013) antaman päätöksen nojalla.

Talvivaara on esittänyt ympäristö- ja vesitalouslupaansa koskevassa ympäristölupahakemuksessa jäteveden keskimääräiset pitoisuudet eräille alkuaineille ja yhdisteille. Talvivaaran kaivoksen yhteydessä toimivalta metallitehtaalta vesistöihin johdettavassa jätevedessä on ollut ennakolta arvioitua enemmän mm. sulfaattia, natriumia ja mangaania. Lähimpien purkuvesistöjen vesien pitoisuudet edellä mainittujen

alkuaineiden ja yhdisteen osalta ovat nousseet Talvivaaran kaivoksen toimintaa koskeneessa YVA-prosessissa ja ympäristölupahakemuksessa arvioitua suuremmiksi. Johdettu jätevesi aiheutti kesällä 2010 pH-arvon laskua Salmisen ja Kalliojärven vesistöissä. Mitä tulee Kalliojärveen ja Kivijärveen, ympäristöterveydenhuoltoviranomaisena toimiva Kainuun maakuntakuntayhtymä on päivittänyt 14.8.2012 yhteenvedon veden laatuun liittyvistä asioista, jotka vaikuttavat veden käyttöön (liite 3). Kipsisakka-altaan vuodon johdosta Kainuun ELY-keskus ja Kainuun maakuntakuntayhtymän ympäristöterveydenhuolto antoivat käyttösuosituksia Talvivaaran lähivesistöille 29.11.2012 (liite 4).

Kainuun ELY-keskus on antanut Talvivaaralle 20.5.2011 kehotuksen, jonka mukaan Talvivaaran tuli selvittää Kaivoslammen, Syvälammen ja Härkälammen suunnasta Kalliojoen alaosan kautta Kolmisoppeen kohdistuvan metallikuormituksen määrä ja aiheuttajat sekä tehostaa prosessivesien käsittelyä niin, että jätevesi saadaan myös natrium-, sulfaatti- ja mangaanipitoisuuksien osalta vastaamaan ympäristölupahakemuksessa esitettyjä pitoisuusarvoja. Määräaika selvityksen toimittamiselle oli 15.9.2011. Samassa yhteydessä edellytettiin selvitystä kuormituksen vähentämiseksi toteutetuista ja toteutettavaksi esitettävistä toimenpiteistä. Kehotuksessa todettiin edelleen, että "Toimenpiteet kokonaisuutenaan mukaan lukien prosessivesien kierrätyksen lisääminen tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että jäteveden johtamisen haitalliset vesistövaikutukset saadaan vastaamaan enintään ympäristölupahakemuksessa esitettyä viimeistään 15.10.2011 mennessä uhalla, että ELY-keskus muutoin ryhtyy ympäristönsuojelulain 88 §:ssä mainittuihin toimenpiteisiin asiassa." Talvivaara antoi selvityksensä asiaan 15.9.2011.

Muut päätökset

Kainuun ELY-keskus on antanut ennen kipsisakka-altaan vuotoa vesien varastoinnista päätöksiä, joita on referoitu alla.

Kainuun ELY-keskus antoi 15.6.2012 päätöksen Talvivaaran YSL 62 §:n mukaiseen ilmoitukseen koskien kipsisakka-altaan ylitevesien tilapäistä varastointia Kuusilammen avolouhoksessa. Talvivaaralle myönnettiin lupa kipsisakka-altaan ylitevesien varastointiin Kuusilammen avolouhoksessa enintään 15.8.2013 saakka. Hakijan tuli luvan mukaan huolehtia, että Kuusilammen avolouhoksen pohjalla olevan vedenpinta ei pääse kipsisakka-altaan ylitevesien varastoinnin aikana nousemaan yli tason 190 mmp. Vaasan hallinto-oikeus ei ole 4.3.2013 päätöksessään valituksesta muuttanut Kainuun ELY-keskuksen päätöstä poikkeusmääräajan päättymisen vuoksi. Vaasan hallinto-oikeuden päätös ei ole lainvoimainen.

Kainuun ELY-keskus antoi 15.8.2012 päätöksen Talvivaaran YSL 62 §:n mukaiseen ilmoitukseen koskien kipsisakka-altaan ylitevesien tilapäistä varastointia Kuusilammen avolouhoksessa ja Kuusilammen avolouhoksen eteläosan sade- ja valumavesien tilapäistä varastointia

Kuusilammessa. Talvivaaralle myönnettiin lupa kipsisakka-altaan ylitevesien varastointiin Kuusilammen avolouhoksessa enintään 31.12.2012 saakka. Hakija tuli luvan mukaan huolehtia, että Kuusilammen avolouhoksen pohjalla oleva vedenpinta ei pääse kipsisakka-altaan ylitevesien varastoinnin aikana nousemaan yli tason 194 mmp. Talvivaaralle myönnettiin lisäksi lupa Kuusilammen avolouhoksen eteläosan sade- ja valumavesien tilapäiseen varastointiin Kuusilampeen ylimmilleen tasolle +232 mmp enintään 1.4.2013 saakka. Kainuun ELY-keskuksen päätös on lainvoimainen.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto ja Kainuun ELY-keskus ovat antaneet Talvivaaran kaivoksella tapahtuneiden kipsisakka-altaan vuotojen jälkeen päätökset, joita on referoitu alla.

Pilaantuneiden maiden puhdistus

Talvivaara on toimittanut Kainuun ELY-keskukselle 21.12.2012 ilmoituksen Lumijoen yläosan pilaantuneiden maiden puhdistamiseksi. Kainuun ELY-keskus on antanut ratkaisun asiassa 21.1.2013.

Päätöksessä todetaan mm. seuraavaa: Talvivaaran kaivoksella tapahtui marraskuun 2012 alussa kipsisakka-altaan vuoto. Vuodon seurauksena kaivoksen eteläisen jälkikäsitteily-yksikön ja Ylä-Lumijärven väliselle osuudelle Lumijoen varteen kertyi kipsisakkaa sekä sakkaa jota muodostui, kun metallien saostamisessa käytettiin kalkkia. Sakkaa kertyi alueen läpi kulkevan Lumijoen kohdalle ja sen ympäristöön, kun vettä padotettiin alueelle.

Jokialueelle kertyneen sakan kulkeutumisriski on suuri kevään sulamisvesien vaikutuksesta. Kunnostuksen tavoite on ympäristövaikutusten minimoimiseksi poistaa alueelle kertynyt sakka mahdollisimman nopeasti talviaikana sakan ollessa vielä jäätynyt ja virtaavien vesien määrän ollessa vähäinen. Kunnostus pyritään toteuttamaan mahdollisimman vähän ympäristöhäiriötä aiheuttaen. Lähtökohta kunnostuksen toteutuksessa on, että kunnostus ei saa lisätä sakasta aiheutuvia ympäristövaikutuksia verrattuna tilanteeseen, jossa sakkaa ei poisteta.

Kunnostusalueelta poistettaville sakoille rakennetaan välivarastoalue. Välivarastoalueelle toteutetaan vesienkeräily- ja johtamisjärjestelmä, jonka avulla altaaseen kertyvät vedet johdetaan edelleen käsittelyyn muiden turvapadon takana olevien vesien tavoin.

Kunnostustavoitteena kohteessa on minimoida kunnostusalueelle kertyneen sakan ympäristövaikutukset poistamalla haitta-ainepitoinen sakka eteläiseltä suo- ja puroalueelta. Ensisijaisesti kunnostettava alue on Lumijoen uoma ylävesikorkeuteen saakka sekä uoman lähiympäristö.

Kunnostettavan alueen laajuus on noin 3-5 hehtaaria. Kipsisakka on läjittyynyt pääosin enintään noin 0,2 metriä paksuksi kerrokseksi alueelle. Lumijoen uomassa hitaamman virtauksen alueilla ja syvänteissä sekä Ylä-Lumijärven patoaltaassa sakkaa voi olla paksumpana kerroksena. Kipsisakan lisäksi voi olla työteknisesti tarpeen poistaa kerros sakan alla olevaa turvetta, mikäli sen todetaan pilaantuneen kipsisakan sisältämällä haitta-aineilla. Alustavasti arvioitu poistettava sakkamäärä on noin 10 000-15 000 kuutiometriä. Kaivuolosuhteista riippuen kokonaiskaivumäärä on jonkin verran suurempi.

Kunnostustoimenpiteet toteutetaan poistamalla kunnostusalueelle läjittyneet sakat sekä tarvittavilta osin myös sakan sekaista turvetta kaivinkoneella. Kunnostetuille alueille tuodaan korvaavia puhtaita moreeni- ja pintamaa-aineksia maaston muotoilemiseksi ja kasvualustan muodostamiseksi. Samalla kertaan tuodaan materiaalit Lumijoen uoman muotoilua varten. Puhtaat maa-ainekset otetaan kaivospiirin alueelta.

Ennen kunnostusta toteutettavilla vedenjohtamisjärjestelyillä sekä kunnostuksen aikaisilla pumppauksilla on tarkoituksena ehkäistä vedenjohtamistarve kunnostusalueelta ympäristöön kunnostuksen aikana. Tavoitteena on kunnostuksen aikana saada pumpattua kaikki alueelle tulevat ja siellä muodostuvat vedet Kortelammen turvapadon taakse. Kortelammen turvapatoaltaan vesien käsittely on kuvattu erillisessä suunnitelmassa, joka on parhaillaan tekeillä.

Kunnostusalueella oleva tai siellä muodostuva kipsisakan sekainen vesiliete, jota ei saada kaivettua, poistetaan pumppaamalla tai imemällä säiliöautoon. Liete johdetaan Kortelammen turvapatoaltaaseen, jossa lietteen kuivuessa erottuva vesi saadaan johdettua käsittelyyn.

Sakan poistamisen jälkeen Lumijoen uomassa on uusi pinta, joka todennäköisesti on hyvin eroosioherkkä. Lumijoen uoman muotoilu tehdään kunnostuksen edetessä siten, että kevään suurten virtaamien aikana uoman eroosio tulee olemaan mahdollisimman vähäistä. Eroosion vähentäminen toteutetaan tarvittaessa rakentamalla joken pieniä pohjapatoja ja sedimentoitumisalueita. Lumijoen ympäröivien alueiden täytöillä puhtailla maa-aineksilla pyritään palauttamaan uoman leveys mahdollisimman lähelle alkuperäistä tilannetta.

Kunnostusalueelta poistettava sakka välivarastoidaan tarkoitukseen erikseen rakennettavalla välivarastoalueella. Välivarastoalueen tarkempi kuvaus on esitetty kunnostussuunnitelman liitteissä 1 ja 2. Poistettavan sakan loppusijoittaminen tai hyötykäyttö selvitetään välivarastoinnin aikana ja esitetään viranomaiselle erikseen.

Päätökseen sisältyvän määräyksen mukaan Talvivaaran on toimitettava loppuraportin yhteydessä välivarastoitujen maamassojen loppusijoitukselle esitettävää ratkaisua koskeva suunnitelma Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle ympäristöluvan päivityshakemuksen

liitteeksi ja pyydettävä YSL 54 §:n mukaista ratkaisua materiaalin loppusijoituksesta. Kunnostusalueelta poistettavan sakan välivarastointi on Kainuun ELY-keskuksen päätöksen mukaan sallittu siihen asti, kunnes Pohjois-Suomen aluehallintovirasto ratkaisee poistettavan materiaalin loppusijoituksen täytäntöönpanokelpoisella päätöksellä. Kainuun ELY-keskuksen päätös on lainvoimainen.

Tarkkailusuunnitelman muutos

Kainuun ELY-keskus on 21.1.2013 antanut päätöksen koskien Talvivaaran kipsisakka-altaan vuodon lisätöiden tarkkailusuunnitelmaa, jonka tarkoituksena on lyhyellä ajanjaksolla seurata kipsisakka-altaan vuodosta aiheutuneita vesistövaikutuksia. Ympäristöluvanvaraisen toiminnan seuranta- ja tarkkailumääräyksistä säädetään YSL 46 §:ssä, jonka 4 momentin mukaan seuranta- ja tarkkailumääräyksiä sekä hyväksytyä seuranta- ja tarkkailuohjelmaa voidaan tarvittaessa muuttaa luvan voimassaolosta huolimatta.

Noudattamalla tarkkailusuunnitelmassa esitettyä tarkkailuohjelmaa ja huomioimalla tässä päätöksessä määrätyt muutokset ja lisäykset tarkkailusta saadaan tarvittavat tiedot poikkeuksellisen tilanteen lyhyen ajan aiheuttamista muutoksista lähivesien laatuun ja sitä kautta aineistoa, jonka perusteella voidaan päästö- ja vaikutustarkkailua edelleen tarkentaa.

Talvivaaran kaivoksella on vuosi 2013 ns. laajemman tarkkailun vuosi, johon sisältyy mm. ekologista tarkkailua. Kainuun ELY-keskuksen päätös on lainvoimainen.

Vesien johtaminen ympäristöön

Kainuun ELY-keskus antoi 27.11.2012 päätöksen Talvivaaran YSL 62 §:n mukaiseen ilmoitukseen koskien kipsisakka-altaan ylitevesien tilapäistä varastointia louhokseen ja Kuusilampeen varastoitujen vesien johtamista ympäristöön. Talvivaaralle myönnettiin lupa kipsisakka-altaisiin varastoitujen vesien siirtämiseen ja tilapäiseen varastointiin Kuusilammen avolouhoksessa. Lisäksi myönnettiin lupa Kuusilampeen varastoitujen valumavesien johtamiseen Härkäpuron vesistöreittiä Oulujoen vesistöön. Vaasan hallinto-oikeus on 2.5.2013 päätöksellään kumonnut ELY-keskuksen päätöksen siltä osin, kuin se koski Kuusilampeen varastoitujen vesien johtamista vesistöön. Vaasan hallinto-oikeuden päätös ei ole lainvoimainen.

Kainuun ELY-keskus antoi 12.2.2013 päätöksen Talvivaaran YSL 62 §:n mukaiseen ilmoitukseen koskien käsiteltyjen jätevesien johtamista pois kaivosalueelta. Talvivaaran ilmoitus koski yhteensä 3,8 M m³ johtamista. Talvivaaralle myönnettiin lupa 0,9 M m³ jätevesimäärän johtamiseen sekä eteläiselle että pohjoiselle purkureitille, eli yhteensä 1,8 miljoonan kuutiometrin johtamiselle. Asian käsittely siirrettiin ympäristölupaviranomaisena toimivalle Pohjois-Suomen

aluehallintovirastolle niiltä osin, kuin vesien johtamista ei Kainuun ELY-keskuksen päätöksellä sallittu. Vaasan hallinto-oikeus välipäätöksellään 2.4.2013 kielsi ja keskeytti valitusten hallinto-oikeuskäsittelyn ajaksi Kainuun ELY-keskuksen päätöksen täytäntöönpanon siten, että ilmoituksen mukaisten jätevesien johtaminen Vuoksen vesistön suuntaan voi olla enintään 7 % Kalliojoen sen hetkisestä virtaamasta. Vaasan hallinto-oikeus on 27.6.2013 päätöksellään kumonnut ELY-keskuksen päätöksen siltä osin kuin siinä oli myönnetty lupa johtaa käsiteltyjä jätevesiä luontoon. Vaasan hallinto-oikeuden päätös ei ole lainvoimainen.

Kainuun ELY-keskus antoi 26.4.2013 päätöksen Talvivaaran YSL 62 §:n mukaiseen ilmoitukseen koskien käsiteltyjen jätevesien johtamista pois kaivosalueelta. Talvivaaran ilmoitus koski Vaasan hallinto-oikeuden 2.4.2013 välipäätöksen noudattamatta jättämistä kipsisakka-altaan vuodon 7.-9.4.2013 aiheuttamassa poikkeuksellisessa tilanteessa. Ilmoitus koski lisäksi lupaa johtaa 620 000 m³ Kortelammen vesiä puhdistettuna Vuoksen vesistöön aiemmin myönnetyn 0,9 M m³ lisäksi sekä lupaa johtaa 200 000 m³ kipsisakka-altaan lohkojen 5-6 vettä neutraloitavaksi Haukilampeen ja puhdistettuna edelleen Oulujoen vesistöön. Talvivaaralle myönnettiin lupa käsitellyn jäteveden tilapäiseen johtamiseen 12.2.2013 annetun kiintiön puitteissa Vuoksen vesistöalueen suuntaan päätöksessä määrätyin ehdoin. Talvivaaralle myönnettiin lisäksi lupa jäteveden tilapäiseen johtamiseen Haukilampeen käsiteltäväksi. Lupaa lisäjuoksuksille Oulujoen ja Vuoksen valuma-alueille ei myönnetty. Vaasan hallinto-oikeus ei ole päätöksellään 27.6.2013 muuttanut päätöksen voimassaolon päättymisen vuoksi valituksesta asioiden 2 ja 3 määräyksiä. Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä on valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen. KHO on 7.10.2013 antamallaan päätöksellä jättänyt Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä tehdyn valituksen tutkimatta.

Kainuun ELY-keskus antoi 23.5.2013 päätöksen Talvivaaran YSL 62 §:n mukaiseen ilmoitukseen koskien kaivosalueelle varastoitujen vesien tilapäistä käsittelyä ja luontoon johtamista. Talvivaaran ilmoitus koski kaivosalueelle varastoitujen vesien tilapäistä käsittelyä ja luontoon johtamista Vuoksen vesistöön 1200 m³ tunnissa ja Oulujoen vesistöön 800 m³ tunnissa. Talvivaaralle myönnettiin lupa vesien tilapäiseen käsittelyyn ja luontoon johtamiseen määrälle, mikä on patoturvallisuuden ja avolouhoksen vedenpinnan nousemisen estämiseksi välttämätöntä. Oulujoen suuntaan johdettavan käsitellyn vuotoveden ja louhoksen valumaveden määrä sai olla enintään 288 000 m³. Kainuun ELY-keskuksen päätös on lainvoimainen.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on 31.5.2013 päätöksellään nro 52/2013/1 myöntänyt ympäristöluvan Talvivaaran kaivoksen toiminnan olennaiseen muuttamiseen käsiteltyjen jätevesien johtamisen ja siihen välittömästi liittyvien asioiden osalta. Aluehallintovirasto on muuttanut lupamääräyksistä ilmenevästi Talvivaaran kaivoksen ympäristö- ja

vesitalousluvan nro 33/07/1 pilaantumisen estämistä koskevaa yleistä määräystä 4 ja jätevesipäästöjä koskevia lupamääräyksiä 5, 6, 7, 8, 9 ja 12 siten, että jätevesipäästöjä rajoittavat sekä pitoisuus- että enimmäispäästörajat. Johdettavien jätevesien vuosittaista enimmäismäärää koskeva rajoitus on poistettu. Uusien määräysten mukaan metallien talteenottolaitoksen loppuneutralointilaitoksen (LONE) ylitevedet voidaan tarvittaessa johtaa pohjoisen tai eteläisen jälkikäsittely-yksikön kautta. Jälkikäsittely-yksiköt voidaan ohittaa silloin, kun jälkikäsittely ei enää paranna puhdistustulosta. Aluehallintovirastossa vireillä olevaan Talvivaaran kaivoksen ympäristö- ja vesitalousluvan lupamääräysten tarkistamista sekä uraanin talteenottolaitoksen ympäristölupaa ja toiminnan aloittamista muutoksenhausta koskevaan hakemukseen annettavassa päätöksessä tullaan käsittelemään tämän päätöksen voimassaolo. Aluehallintoviraston päätös ei ole lainvoimainen. Päätös on kuitenkin välittömästi täytäntöön pantavissa muutoksenhausta huolimatta.

Lupapäätöksen nro 52/2013/1 lupamääräykset 6, 7, 8, 8a, 9, 9a ja 9b ovat sisällöltään seuraavat:

6. Prosessivedet, louhitun malmin, rikkipitoisen sivukiven tai läjitetyn jätteen kanssa kosketuksiin joutuvat sade- ja valumavedet, avolouhosten kuivatusvedet, avolouhoksen pintamaan poistoalueilta muodostuvat kuivatusvedet, sulfaatti- ja metallipitoiset tehdasalueen hulevedet sekä primääri- ja sekundääriliuotusalueiden ympäriltä ja muilta alueilta kerättävät suojapumppausvedet sekä muut vastaavat likaantuneet vedet on palautettava kaivoksen liuoskiertoon tai puhdistettava ennen vesistöihin tai uusiin varastoaltaisiin johtamista siten, että lupamääräyksessä 8 määrätyt pitoisuusraja-arvot eivät ylitä.

7. Metallien talteenottolaitoksen prosessivedet on palautettava liuoskiertoon. Liuoskierrosta metallin talteenoton jälkeen poistettava osa vedestä on käsiteltävä vähintään nykyisellä tai sen tasoisella tekniikalla (raudan saostus ja loppuneutralointi) ja ensisijaisesti palautettava talteenottolaitoksen käyttövedeksi tai muuten käytettäväksi hyödyksi kaivoksen eri käyttökohteissa.

Loppuneutraloinnin (LONE) ylitevedet voidaan tarvittaessa johtaa joko Oulujoen vesistön suuntaan pohjoisen jälkikäsittely-yksikön (Haukilampi-Kärsälampi) kautta tai Vuoksen vesistön suuntaan etelän jälkikäsittely-yksikön (Lumelan allas - Urkin allas - Kortelammen allas) kautta. Jälkikäsittely-yksiköt voidaan ohittaa silloin, kun jälkikäsittely ei enää paranna puhdistustulosta. Vesistöön johdettavan veden tulee täyttää lupamääräyksen 8 vaatimukset.

8. Kaikki vesistöön johdettavat lupamääräyksessä 6 tarkoitetut likaantuneet vedet on käsiteltävä hakemuksessa esitetyllä tai vähintään vastaavan tehoisella tavalla niin, että jokaisesta käsittelykohteesta vesistöön johdettavan veden kokonaispitoisuudet alittavat

virtaamapainotteisena kuukausikeskiarvona laskettuna seuraavat raja-arvot:

-Nikkeli	0,3 mg/l
-Kupari	0,3 mg/l
-Sinkki	0,5 mg/l
-Rauta	4 mg/l
-Uraani	10 µg/l
-Sulfaatti	6 000 mg/l
-Kiintoaine	20 mg/l

Yksittäisen näytteen nikkeli-, kupari- tai sinkkipitoisuus ei saa olla yli 1,0 mg/l.

Vesistöön johdettavan veden mangaanipitoisuuden on oltava tavoitearvona alle 6,0 mg/l virtaamapainotteisena kuukausikeskiarvona laskettuna.

Vesistöihin johdettavan veden pH ei saa ylittää arvoa 10,5. Veden pH-lukujen virtaamapainotteisen kuukausikeskiarvon on oltava alle 10.

Vesistöön johdettavan veden elohopea- ja kadmiumpitoisuutta koskevat lisäksi seuraavat vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista annetun valtioneuvoston asetuksen (1022/2006) liitteessä 1B) määrätyt raja-arvot:

liukoinen elohopea	5,0 µg/l
liukoinen kadmium	10,0 µg/l

Muilta osin vesistöön johdettavan veden pitoisuuksien on oltava hakemukseen liitettyssä vesienkäsittelysuunnitelmassa (tämän päätöksen kertoelmaosan kohta "Puhdistetun veden laatu") esitetyllä tasolla. Jos pitoisuudet poikkeavat siinä esitetystä olennaisesti, tulee luvan saajan toimia lupamääräyksen 4a edellyttämällä tavalla.

8a. Veden liukoinen kadmium- ja lyijypitoisuus sekä ahvenen (lihaksen) elohopeapitoisuus eivät luontaiset taustapitoisuudet huomioon ottaen saa ylittää purkupaikkojen alapuolisissa vesistöissä vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 C) sisämaan pintavesille säädettyjä ympäristönlaatunormeja (AA-EQS).

Veden liukoinen nikkelpitoisuus ei luontainen taustapitoisuus huomioon ottaen saa ylittää tämän päätöksen mukaisesti johdettavien käsiteltyjen jätevesien vaikutuksesta edellä ratkaisuosassa määrätyn sekoittumisvyöhykkeen ulkopuolella etelässä Kivijoessa tai Laakajärven ja pohjoisessa Tuhkajoessa tai Jormasjärven tai alempanakaan vesistöissä vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista

aineista annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1C) sisämaan pintavesille säädettyä ympäristölaatumnormia (AA-EQS).

Luvan saajan on esitettävä Kainuun ELY-keskukselle 30.9.2013 mennessä asiantuntija-arvio Jormasjärven ja Laakajärven luontaisista nikkelin taustapitoisuuksista.

9. Käsitellyt jätevedet on juoksutettava vesistöihin tasaisesti niiden virtaamiin suhteutettuna. Kuhunkin purkusuuntaan johdettavan jäteveden vuorokausivirtaama saa olla 10.4.-15.6. enintään 15 % ja muina aikoina enintään 10 % johtamista edeltäneen Kalliojoen alaosan 7 vuorokauden keskivirtaamasta.

Vuoksen vesistön suunnassa käsitellyt jätevedet on johdettava Ylä-Lumijärven ohi Lumijokeen.

Virtaaman luotettavan seuraamisen mahdollistamiseksi luvan saajan on määritettävä Kalliojoen purkautumiskäyrä ja rakennettava jokeen, Korentojoen yhtymäkohdasta alavirtaan, virtaaman määrittämiseksi tarpeellinen vedenkorkeuden mittauspiste tarpeellisine laiteasennuksineen.

Esitys Kalliojoen virtaamien huomioonottamisesta vesistöön johdettavien käsiteltyjen jätevesien määrän laskennassa on toimitettava Kainuun ELY-keskuksen hyväksyttäväksi viimeistään 7.6.2013.

9a. Kaivosalueelta nykyisiin purkupaikkoihin, Oulujoen vesistöissä Kolmisopen yläpuolelle ja Vuoksen vesistöissä Lumijokeen johdettavien, lupamääräyksien 6 ja 8 tarkoittamien käsiteltyjen jätevesien aiheuttama yhteenlaskettu päästö vesiin saa olla enintään seuraava:

Loppuvuonna 2013 (16.5.-31.12.)

-Nikkeli	300 kg
-Kupari	150 kg
-Sinkki	300 kg
-Mangaani	20 000 kg
-Sulfaatti	12 000 t
-Natrium	6 500 t

Vuonna 2014

-Nikkeli	250 kg
-Kupari	150 kg
-Sinkki	300 kg
-Mangaani	16 000 kg
-Sulfaatti	12 000 t
-Natrium	6 500 t

Vuodesta 2015 alkaen	
-Nikkeli	250 kg/v
-Kupari	150 kg/v
-Sinkki	300 kg/v
-Mangaani	2 600 kg/v
-Sulfaatti	1 300 t/v
-Natrium	650 t/v

9b. Luvan saajan on järjestettävä toiminta niin, että Vuoksen vesistössä Lumijokeen tai Oulujoen vesistössä Kolmisopen yläpuolelle johdetaan enintään 60 % vuoden kokonaispäästöistä.

Ratkaisun perustelujen mukaan päätöksen mukaisesti johdettavat käsitellyt jätevedet ylläpitävät, mutta eivät oleellisesti lisää niitä haitallisia vesistövaikutuksia, jotka ovat jo aiheutuneet Talvivaaran kaivosalueelta ympäristöluvasta poiketen johdettujen jätevesien seurauksena Vuoksen vesistön puolella erityisesti Ylä-Lumijärvessä, Lumijoessa ja Kivijärvessä sekä Oulujoen vesistön puolella erityisesti Salmisessa, Kalliojärvessä ja Kalliojoessa. Niiden veden käyttömahdollisuudet ovat jo heikentyneet voimakkaasti. Niiden tila alkaa vähitellen parantua viimeistään vuodesta 2015 alkaen jätevesipäästöjen pienentymisen ja kunnostustoimenpiteiden myötä, kun noudatetaan tämän luvan päätöksiä.

Päätöksen mukaiset päästöt kulkeutuvat vähitellen Kivijärven alapuoliseen Laakajärveen sekä Kolmisopen alapuoliseen Jormasjärveen. Lisäksi ne lisäävät Kivijärvessä sekä Salmisessa, Kalliojärvessä ja Kolmisopessa jo olevan runsaasti natriumsulfaattia ja metalleja sisältävän veden kulkeutumista Laakajärveen ja Jormasjärveen. Näiden päästöjen seurauksena veden sulfaatti- ja metallipitoisuudet kohoavat vuonna 2013 edellä mainittujen arvioiden perusteella selvästi erityisesti Laakajärven pohjoisosan ja Jormasjärven eteläosan syvänteissä. Jätevesien vaikutus näkyy selvästi kohonneina sulfaattipitoisuuksina ja siihen liittyen kohonneina sähkönjohtavuuksina (suolapitoisuuksina) sekä myös jossain määrin kohonneina metallipitoisuuksina pitkälle alavirtaan etenkin Vuoksen vesistön Nurmijoen reitillä, jossa laimenemisolosuhteet ovat oleellisesti huonommat kuin Oulujoen vesistössä Jormasjärven ja Jormasjoen alapuolella.

Laakajärveen ja Jormasjärveen ei kuitenkaan todennäköisesti muodostu vastaavanlaista vesimassan pysyvää kerrostuneisuutta suolapitoisuuden suhteen kuten Kivijärvessä, Salmisessa ja Kalliojärvessä. Tällöin tilanne alkaa Laakajärvessä ja Jormasjärvessä parantua ja palautua vähitellen entiselleen viimeistään, kun jätevesipäästöt, erityisesti sulfaattipäästöt, pienenevät vuonna 2015 selvästi vuosien 2013 ja 2014 sekä aikaisemmasta tasosta.

Veden natriumsulfaattipitoisuuksien kasvu merkitsee suolapitoisuuden kohoamista. Suolapitoisuuden kasvu järvi- ja jokivesistöjen luonnolliseen tasoon nähden monikymmenkertaiseksi saattaa rajoittaa veden käyttöä. Se aiheuttaa myös ekologisia muutoksia, jotka näkyvät mm. vesistöjen levä- ja pohjaeläinyhteisöissä. Tällöin myös kalastoon ja kalastukseen kohdistuu todennäköisesti haitallisia muutoksia.

Päätöksen mukaisen jätevesien johtamisen seurauksena vuosina 2013 ja 2014 virkistyskäyttöhalukkuus vähenee ja veden käyttö saunavetenä voi vaikeutua etenkin Laakajärven pohjoisosassa ja Jormasjärven eteläosassa. Myös haitalliset kalatalousvaikutukset ovat ilmeisiä Laakajärvessä ja Jormasjärvessä. Tuhkajoen taimenkantaan kohdistuvat riskit kasvavat.

Veden laadun muutokset ja siitä aiheutuvat haitalliset vaikutukset eivät ennalta arvioiden kuitenkaan ole Kivijärven alapuolisessa Laakajärvessä sekä Kolmisopen alapuolisessa Tuhkajoessa ja Jormasjärvessä niin merkittäviä, että kyse olisi YSL:n 42 §:n 1 momentissa tarkoitetusta luvan myöntämisen esteenä olevasta merkittävästä ympäristön pilaantumisesta tai sen vaarasta tai erityisten luonnonolosuhteiden huonontumisesta, vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumisesta. Haitallisia terveysvaikutuksia ei aiheudu, kun tilanteen kehittymistä tarkkaillaan intensiivisesti, tarvittaessa vältetään veden käyttö saunavetenä ja kun noudatetaan mahdollisia käyttörajoitussuosituksia. Pintavettä ei yleensä suositella käytettäväksi juomavetenä.

Jätevesien johtamisesta aiheutuvien vaikutusten vähentämiseksi on luvan saajan maksettavaksi määrätty kalatalousmaksu sekä määrätty käyttöveden toimittamista, Tuhkajoen taimenkannan turvaamista ja vesistöjen kunnostamiseen liittyvät selvitysveloitteet. Luvan saaja on lisäksi velvoitettu selvittämään yksityiskohtaisesti tämän luvan mukaisesta jätevesien johtamisesta aiheutuvat vahingot.

Lupamääräyksiä noudattava toiminta täyttää siten YSL:n ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset sekä sen, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla on säädetty.

Vaasan hallinto-oikeus on 22.10.2013 välipäätöksellään Pohjois-Suomen aluehallintoviraston 31.5.2013 lupapäätöksestä tehtyihin valituksiin muuttanut päätöksen täytäntöönpanon lupamääräyksen 9b osalta siten, että jätevesien johtaminen Vuoksen vesistön Lumijokeen on toteutettava niin, että kyseiset jätevedet sisältävät enintään 40 % lupamääräyksessä 9a mainittujen haitta-aineiden vuosipäästöstä. Mahdollisesti jo aloitettu edellä mainitun kuormitusmäärän ylittävä jätevesien johtaminen Vuoksen vesistöalueelle on heti keskeytettävä. Lupamääräystä 9b koskeva määräys on voimassa siihen saakka,

kunnes pääasiaa koskevat valitukset on hallinto-oikeudessa ratkaistu tai kunnes asiasta toisin määrätään. Samalla välipäätöksellä kipsisakka-
altaiden tyhjentämislupamääräyksessä C asetettua määräaika on
muutettu siten, että määräaika päättyy 31.12.2013.

Asian käsittelyvaiheet Kainuun ELY-keskus on kuullut hakemuksen johdosta Talvivaaraa, joka
toimitti vastineensa Kainuun ELY-keskukselle 3.5.2013 (liite 5).

Hakija antoi vastaselityksen Talvivaaran vastineesta 24.5.2013 (liite 6).

Talvivaaran vastine Talvivaara toteaa vastineessaan 3.5.2013 seuraavaa:

Hakija on vireillepanossaan vaatinut, että Talvivaara tulee muun
muassa uhkasakkoa ja teettämisuuhkaa käyttäen vaatia lopettamaan sen
ympäristönsuojelulain ja vesilain sekä ympäristö- ja vesitalousluvan
vastainen toiminta. Talvivaara toteaa, että sikäli kun tässä tarkoitetaan
Talvivaaran ns. lisäjuoksutuksia, joita on jouduttu tekemään muun
muassa marraskuussa 2012 sattuneen kipsisakka-altaan vuodon
johdosta, kyse ei ole ympäristö- ja vesitalousluvan vastaisesta tai
ympäristönsuojelulain tai vesilain vastaisesta menettelystä. Päinvastoin
Talvivaara on tehnyt asiasta YSL 62 §:n mukaisen ilmoituksen ja
Kainuun ELY-keskus on antanut ilmoituksen johdosta YSL 64 §:n
mukaisen päätöksen. Sen lisäksi, että Talvivaaran ympäristöluvan
lupaehtojen tarkistamista koskeva hakemus, jonka yhteydessä on
haettu muun muassa ulosjohdettavien vesien vuosikiintiötä koskevien
lupamääräyksiä muutosta, on vireillä Pohjois-Suomen
aluehallintovirastossa, Talvivaara on erikseen pyytänyt
aluehallintovirastoa luvan muutosta vuosittaisen vesipäästökiintiön
muuttamisen osalta tai vaihtoehtoisesti lisäkiintiöiden myöntämistä sekä
näiden asioiden pikaista käsittelyä. Talvivaara huomauttaa myös, että
ympäristöluvan ulosjohdettavien vesien määrää koskevien
lupamääräysten noudattaminen ympäristöluvan lupaehtojen
tarkistamishakemuksen käsittelyn viivästyessä on osaltaan aiheuttanut
sen, että Talvivaaran kaivosalueelle on kertynyt runsaasti ylimääräistä
vettä, jota kipsisakka-altaan vuotojen, runsaiden sateiden ja
liuotuskasoilla ilmenneiden tuotantohäiriöiden johdosta joudutaan nyt
riskitason saattamiseksi hyväksyttävälle tasolle puhdistamaan ja
johtamaan pois kaivosalueelta.

Muilta osin Hakija ei ole yksilöinyt vaatimuksessaan nykyisiä tai
menneitä väitettyjä ympäristöluvan rikkomuksia eikä Talvivaara pysty
näin ollen ottamaan näihin väitteisiin kantaa. Hakija ei ole myöskään
esittänyt poikkeuksellisten juoksutusten keskeyttämistä koskevien
vaatimuksen lisäksi mitään sellaisia velvoitteita tai kehoituksia, joita
Talvivaara olisi rikkonut tai laiminlyönyt ja joiden johdosta Hakijan
esittämiä uhkasakkoja tai teettämisuuhkia voitaisiin asettaa eikä
Talvivaara voi näin ollen ottaa niihin tässä yhteydessä enemmälti
kantaa.

Hakija on vaatinut vireillepanossaan, että Talvivaaralle tulisi asettaa määräys vesistön merkittävän pilaantumisen korjaamiseen. Hakija ei ole vireillepanossaan kuitenkaan yksilöinyt väitettyä vesistön merkittävää pilaantumista, jonka osalta Hakija vaatii korjaamisveloitteiden asettamista. Talvivaara toteaa, että aiempien sulfaattipäästöjen osalta se on oma-aloitteisesti ja yhteistyössä Kainuun ELY-keskuksen kanssa tutkinut lähijärvien kunnostamismahdollisuuksia. Tässä vaiheessa on kuitenkin katsottu, ettei kunnostamistoimenpiteisiin ole ollut syytä ryhtyä, vaan on katsottu paremmaksi vaihtoehdoksi seurata tilannetta ja olla ryhtymättä aktiivisiin toimenpiteisiin vesien kerrostuneisuuden poistamiseksi lähijärvissä. Marraskuussa 2012 sattuneen kipsisakka-altaan vuodon johdosta vuotovettä jouduttiin juoksuttamaan etelän suuntaan noin 220 000 m³ ennen uuden Kortelammen padon maanrakennustöiden valmistumista. Pohjoisen suuntaan vuotovesiä pääsi vuotamaan noin 20 000 m³. Talvivaara pyrki neutraloimaan vuotovettä heti ohijuoksutuksen tapahtuessa. Talvivaara on jo puhdistanut Kortelammen padon ja Ylä-Lumijärven välisen jokiosuuden sinne saostetuista sakoista. Lisäksi Talvivaara on käynnistänyt suunnittelutyön Ylä-Lumijärven kunnostamisesta. Vuotoveden vaikutuksia alapuolisiin vesistöihin on seurattu tarkennetulla tarkkailuohjelmalla marraskuusta 2012 alkaen. Maaliskuussa otettiin lisäksi sedimenttinäytteitä vuotoreittien vesistöistä. Kesällä 2013 tehdään plankton-, pohjaeläin- ja kalastotutkimuksia, jonka jälkeen voidaan arvioida luotettavasti vuodon vaikutuksia. Talvivaara on sopinut Kainuun ELY-keskuksen kanssa, että Ylä-Lumijärven sekä Lumijoen kunnostustarpeesta esitetään arvio kesäkuun 2013 loppuun mennessä. Myös muiden lähivesistöjen (Salminen, Kalliojärvi ja Kivijärvi) kunnostustarvearviointi päivitetään kesäkuun 2013 loppuun mennessä. Talvivaara toteaa edelleen, että mikäli kunnostamistoimenpiteet katsotaan tarpeellisiksi ja tarkoituksenmukaisiksi, se on valmis selvittämään ja ryhtymään kunnostamistoimenpiteisiin oma-aloitteisesti. Näin ollen hallintopakkeinojen käyttö ei soveltuvan valvontakäytännön perusteella tule kyseeseen.

Kainuun ELY-keskus on 12.2.2013 antamassa päätöksessään edellyttänyt, että vesien juoksutukset suoritetaan siten, että vedet johdetaan Ylä-Lumijärven ohi niin, että järven pohjaan kerrostuneet metalliyhdisteet eivät kulkeudu vesien mukana alapuolisiin vesistöihin. Kyseisestä päätöksestä on muun muassa Hakijan toimesta valitettu Vaasan hallinto-oikeuteen, jossa asian käsittely on edelleen kesken. Vaasan hallinto-oikeus on 2.4.2013 antamassaan asiaa koskevassa välipäätöksessä edellyttänyt, että juoksutukset toteutetaan johtamalla vedet Ylä-Lumijärven ohi. Näin ollen Kainuun ELY-keskuksen tulee jättää Hakijan vireillepanossa esittämät ojitusta ja sen lainmukaisuutta koskevat vaatimukset ja väitteet tutkimatta.

Hakija on vaatinut vireillepanossaan myös poikkeusjuoksutusten keskeyttämistä ja katsonut Kainuun ELY-keskuksen asiaa koskevan YSL 64 §:n päätöksen olevan virheellinen ja perustuvan väärään laintulkintaan. Kuten Hakija on itsekin vireillepanossaan esittänyt, se on valittanut kyseistä päätöksestä Vaasan hallinto-oikeuteen, jossa asian käsittely on edelleen kesken. Tältä osin Talvivaara katsoo, että Hakijan vaatimukset tulee jättää tutkimatta. Hakija ei myöskään ole esittänyt vireillepanossa sellaisia seikkoja, joiden johdosta poikkeusjuoksutuksien sallittavuutta tulisi uudelleen arvioida.

Hakija on myös vireillepanossaan esittänyt runsaasti arvioita ja tarkemmin perustelemattomia väitteitä muun muassa vesien puhdistusmenetelmien tehokkuudesta, haitta-ainepitoisuuksien tasoista sekä niistä aiheutuvista ympäristövaikutuksista. Talvivaara toteaa näiden väitteiden osalta, että tähän mennessä saatujen mittaustulosten perusteella voidaan todeta, että puhdistustehokkuus ja haitta-ainepitoisuudet ovat vastanneet hyvin Talvivaaran suunnitelmia ja mallinnuksia. Uutta sulfaattimallinnusta ollaan myös parhaillaan tekemässä kaikista tänä vuonna ulos johdettavaksi suunnitelluista vesistä ja sen arvioidaan valmistuvan toukokuun puoleenväliin mennessä.

Hakijan vastaselitys

Hakija vaatii, että Talvivaara määrätään keskeyttämään toimintansa siihen asti, kunnes se noudattaa ja kykenee noudattamaan voimassa olevaa ympäristölupaansa.

Hakija olettaa, että Kainuun ELY-keskus valvovan viranomaisen ominaisuudessa tietää liittoa paremmin, miten toiminta poikkeaa ympäristöluvan määräyksistä. Liitto on havainnut seuraavat poikkeamat:

1. Toiminta poikkeaa siitä toiminnasta, mihin lupa on myönnetty

Talvivaaran ympäristölupa on laadittu normaalisti ja siinä on otettu huomioon yhtiön hakemuksessa esittämät toiveet. Internet-sivustolla ymparisto.fi on seuraava kuvaus ympäristölupapäätöksen sisällöstä:

"Kertoelmaosa, asian käsittely ja ratkaisuosaa

Päätöksessä kertoelmaosa sisältää kuvauksen toiminnasta, sen ympäristövaikutuksista ja toimintapaikan ympäristöstä. Asian käsittelyosa on yhteenveto hakemuksesta lausunnoissa ja muistutuksissa esitetyistä vaatimuksista. Ratkaisuosaa sisältää luparatkaisun, määräykset ja niiden perustelut.

Toiminnanharjoittajaa sitouttava ratkaisuosaa sisältää ympäristölupamääräykset, joihin toiminnanharjoittajan on erittäin tärkeitä perehtyä.

Luvansaajan tulee noudattaa hakemusta ja annettuja lupamääräyksiä. Lupaehtoja valvovan henkilön kanssa tulee keskustella uuden luvan tarpeesta jos toiminta muuttuu"

Talvivaara ei ole saanut toimintaansa ympäristöluvan mukaiseksi. Sen toiminta poikkeaa oleellisesti siitä, mitä luvan kertoelmaosassa on kuvattu. Kertoelmaosan toiminta on suunnilleen sen mukaista, millaiseksi toiminta on arvioitu ympäristövaikutusten arvioinnissa ja arvioitaessa toiminnan haittoja. Talvivaara on useissa kohdissa muuttanut toimintaansa siten, että toiminnan haitat ovat lisääntyneet. Talvivaara on laiminlyönyt lain mukaisen veloitteen hakea luvan muutosta. Siltä osin, kuin toiminta on muuttunut luvan kertoelmaosasta, Talvivaara toimii ilman ympäristölupaa.

Talvivaara on käyttänyt YSL:n poikkeustilannepykälää (YSL 62 §) sellaisella tavalla, jossa oikeampi menettely olisi ympäristöluvan muutos. Ilmoituksissaan poikkeustilanteista Talvivaara on kertonut, miten se poikkeaa luvasta. Kainuun ELY-keskus on osittain antanut luvan ilmoituksen mukaiseen toimintaan. Kun hallinto-oikeus on kumonnut ELY-keskuksen päätöksen sillä perusteella, että asia olisi ollut käsiteltävä ympäristölupamuutoksena, Talvivaaran ilmoitusta poikkeamisesta voidaan pitää tunnuksena siitä, että se on rikkonut ympäristölupaansa.

Eräs oleellisimmista ympäristöluvasta poikkeamisista on ollut kertoelmaosassa esitetyn jätevesien sulfaattipitoisuuden 170 milligrammaa litrassa ylitys. Kun jätevesissä on jatkuvasti ollut yli 1000 milligrammaa litrassa ja ajoittain yli 5000 milligrammaa litrassa sulfaattia ja sulfaattipitoisuudesta on oleellista haittaa alapuolisissa vesistöissä, rajan ylitys olisi ehdottomasti edellyttänyt ympäristöluvan muutosta. Siihen asti, kun muutoshakemus on käsitelty ja hyväksytty, toiminta on selkeästi ympäristöluvan vastaista.

Ympäristöluvassa annetaan ratkaisuosassa määräyksiä sellaista toimintaa varten, joka on kuvattu kertoelmaosassa. Ympäristöluvassa ei ole tarvinnut antaa rajaa sulfaattipäästöille, koska lupa on annettu vain sellaiselle toiminnalle, jossa sulfaattipäästöjen pitoisuus on 170 mg/l.

2. Poikkeamat lupamääräyksistä.

Hakija katsoo Talvivaaran poikkeavan ympäristöluvastaan myös seuraavilla tavoilla:

Määräys 64:

"Kaivoksen ympäristönsuojelurakenteiden ja muiden rakenteiden, joiden vauriot voivat aiheuttaa ympäristön pilaantumisen vaaraa (mm. padot, läjitysalueet, altaiden tiivistysrakenteet, putkilinjat, vesien käsittelyjärjestelmät, kemikaalien ja tuotteiden täyttö- ja tyhjennyspaikat), kunto on tarkastettava säännöllisesti ja todetut vauriot korjattava viipymättä."

Kipsisakka-altaat on edellä mainitun määräyksen perusteella korjattava viipymättä. Lupa ei anna mahdollisuutta jättää vaurioita korjaamatta.

Talvivaara on suunnitellut vaurioituneen kipsisakka-altaan sulkemista ja ottamista muuhun käyttöön. Se edellyttää ympäristöluvan muutosta. Viipymättä tarkoittaa, että työ olisi pitänyt aloittaa välittömästi. Kun Talvivaara on marraskuisen vuodon jälkeen jatkanut altaiden käyttöä, tekoa voidaan pitää törkeänä.

Määräys 66:

"Liuosveden keräysaltaille on rakennettava niiden kanssa vastaavan tilavuuden omaavat varoaltaat. Maanvaraisten varoaltaiden tiiveys on varmistettava 1,5 mm:n HDPE-muovista tehtävällä keinotekoisella eristeellä.

Suotovesi- ja liuosaltaiden pumppausjärjestelyt on toteutettava niin, että altaat voidaan tarvittaessa tyhjentää niiden kunnan tarkistamiseksi ja mahdollisten tiivistysrakenteen vaurioiden korjaamiseksi."

Talvivaaralla ei ole liuosvedelle riittävää varoallastilavuutta. Talvivaara on kasvattanut liuoskierrossa olevaa liuksen määrää kasvattamatta varoaltaita. Talvivaara ei pysty tyhjentämään altaita niiden tarkistamiseksi.

Määräys 87:

"Uomien muutokset on tehtävä rakentamalla uusi uoma, joka on mitoitettu yläpuolisen valuma-alueen laskennallisten virtaamien mukaan. Alueilla, joissa uusi uoma kulkee hienoainespitoisella kivennäismaalla tai suoalueella ja virtausnopeus nousee suureksi, on uoma kivettävä ja tarvittaessa tehtävä putousportaita. Vedet saa johtaa uuteen uomaan vasta, kun se on valmiiksi rakennettu. Rakennettavia uusia uomia koskevat suunnitelmat on toimitettava Kainuun ympäristökeskukselle 3 kuukautta ennen rakentamisen aloittamista.

Ylä-Lumijärven ohittavat uomat on rakennettu tuon määräyksen vastaisesti.

Määräys 88:

"Luvan saaja saa johtaa Kolmisopesta ja Nuasjärvestä kaivokselle toiminnassa tarvittavaa käyttövedettä yhteensä enintään 4000 m³ tunnissa (noin 1,1 m³/s). Otettavan veden määrä on pidettävä mahdollisimman pienenä prosessiveden tehokkaalla kierrätyksellä. Vedenottolaitteet tulee rakentaa siten, että toiminnasta aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa vesistöille ja sen käytölle. Imuputki on varustettava kalojen kulun estävällä välppärakenteella tai vastaavalla tavalla"

Otettavan veden määrää ei ole pidetty mahdollisimman pienenä. Prosessivettä on kierrätetty tehottomasti. Talvivaaralla on olemassa ro-laitteet, mutta niitä ei käytetä. Jatkuva vedenotto järvestä on aiheuttanut yhtiölle ongelmia vesitaseessa. Se on väittänyt vesitaseongelmaa poikkeustilanteeksi ja tyhjentänyt jätevesiään vesistöihin luvan

vastaisesti. Vaasan hallinto-oikeus on välipäätöksissään todennut, että vesitaseongelmat ovat Talvivaaran itse omalla toiminnallaan aiheuttamia.

Määräys 62:

Talvivaara ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin vuonna 2012 tai sitä ennen sattuneiden vuotojen aiheuttaman tilanteen palauttamiseksi ennalleen. Kipsisakka-altaat eivät ole luvan edellyttämässä kunnossa. Myöskään hätäpatojen aiheuttamat muutokset jälkikäsitteily-yksiköissä tekevät niistä ympäristöluvasta poikkeavia.

Määräys 63:

Kipsisakka-altaan vuotojen yhteydessä maastoon päästettyjä tai levitettyjä kemikaaleja ei ole poistettu luvan edellyttämällä tavalla.

Määräykset 5, 6,7 ja 8

Kipsisakka-altaassa tapahtui vuoto marraskuussa 2012 ja uudelleen huhtikuussa 2013. On mahdollista, että kipsisakka-altaat vaurioituivat siten, ettei niitä voida käyttää ympäristöluvun mukaisella tavalla. Talvivaara ei voi toimia poikkeamatta ympäristöluvun määräyksistä 5,6, 7 ja 8.

Määräys 45

Kipsisakka-altaaseen on johdettu muuta kuin määräyksen 45 mukaista tavanomaista jätettä.

Ympäristöluvun määräys nro 29 erittelee läjitettäviä jätteitä. Siinä kipsisakka on merkitty jätekoodilla, joka ei ole vaarallisen jätteen koodi. Kipsisakka-allas on tarkoitettu vaarattoman kipsijätteen säilytykseen.

Itse kipsisakka on tavanomaista jätettä, mutta Talvivaaran metallitehtaalta tulevaan kipsisakkaan on sekoittunut niin paljon metalleja (ml raskasmetallit) ja yhdisteitä, että jäte ei ole tavanomaista jätettä. Määräyksessä 29 on erikseen liuotuksen jäännösmateriaalit ja ne ovat haitallisia. Niiden loppusijoitusta koskee lupamääräys 41.

Ne altaat, joita Talvivaara nimittää kipsisakka-altaiksi, ovat todellisuudessa lupamääräyksen 41 mukaisia metallitehtaalta syntyvien mineraalipitoisten sakkojen kaatopaikka-alue ja se on luokitukseltaan ongelmajätteen kaatopaikka.

Talvivaara on rakentanut kipsisakka-altaiksi nimittämänsä altaat siten, kuin ne olisivat vaarattoman kipsijätteen loppusijoitusta varten. Kun Talvivaara on sijoittanut kyseiseen altaaseen mineraalipitoisia sakkoja, se on rikkonut ympäristölupaansa. Rikkomusta on pidettävä törkeänä, koska allas on vuotanut useita kertoja ja Talvivaara on jatkanut ongelmajätteen sijoittamista senkin jälkeen tavanomaisen jätteen sijoituspaikkaan.

Määräys 41:

Talvivaara käyttää kipsisakka-allas määräyksen 41 mukaisena ongelmajätteiden kaatopaikkana. Talvivaara ei ole rakentanut määräyksen 41 mukaista allasta. Kipsisakka-allas ei täytä määräyksen 42 mukaisia rakennemääräyksiä.

Määräys 47:

Kipsisakka-altaiden ylivuotovesiä on johdettu hätäpatoihin ja sieltä luvan vastaisesti vesistöön.

Määräykset 77 ja 87:

Ylä-Lumijärven ympäri rakennetut uomat ja ilmeisesti jotkut muut rakenteet etelään johdettavien vesien uomiksi on rakennettu vastoin määräyksiä.

Määräys 88:

Kolmisopesta ja Nuasjärvestä otettavan veden määrää ei ole minimoitu määräyksen edellyttämällä tavalla. Talvivaara on hankkinut käänteisosmoosilaitteet liian myöhään eikä ole ottanut niitä käyttöön. Se ei ole muutenkaan vähentänyt veden ottoa.

3. YSL:n 62 §:n väärinkäyttö

Talvivaara on useasti tehnyt YSL:n 62 §:n mukaisia poikkeusilmoituksia käyttäen perusteena sitä, että alueelle on satanut vettä poikkeuksellisia määriä. Vaasan hallinto-oikeus on todennut, että sateet eivät ole olleet siinä määrin poikkeuksellisia, että niitä voitaisiin syyttää ongelmia aiheuttajaksi. Vesitaseongelmat ovat Talvivaaran omaa syytä. Vesien hallinta on toteutettava ympäristöluvan mukaisilla menettelyillä.

4. Haitat alapuolisissa vesistöissä

Alapuolisten vesistöjen tarkkailuissa on havaittu, että vesistöissä on asetuksen vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista asettamien pitoisuusrajojen ylittäviä haitallisten aineiden määriä. Sulfaattipäästöt ovat aiheuttaneet järvien syvänteiden muuttumisen hapettomiksi ja pohjaeliöstön kuolemisen alueelta. Muitakin haitallisia päästöjä on levinnyt alapuolisiin vesistöihin. Suomen luonnonsuojeluliitto viittaa Ylä-Savon SOTE:n arvioihin haitoista.

Yhteenveto

Hakija katsoo, että Talvivaaran toiminta poikkeaa merkittävästi ympäristöluvan mukaisesta toiminnasta ja sen haitat ovat selvästi havaittavissa alapuolisissa vesistöissä. Toiminta on saatettava luvan mukaiseksi mahdollisimman nopeasti eikä sitä pysty tekemään keskeyttämättä laitoksen toimintaa. Hakija vaatii Talvivaaran toiminnan

välitöntä keskeyttämistä siihen asti, kunnes se kykenee toimimaan lupaehtojen mukaisesti.

Merkintä

Nyt käsiteltävän hakemuksen lisäksi Kainuun ELY-keskukseen on kipsisakka-altaan vuodon/vuotojen jälkeen tullut vireille kuusi muutakin hallintopakko vaatimusta. Hakijoina ovat olleet Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä (kaksi vireillepanoa), Kainuun luonnonsuojelupiiri ry yhdessä Iisalmen Luonnon Ystävien yhdistys ry:n kanssa, Jormaskylä Korholanmäki osakaskunta sekä Suomen luonnonsuojeluliitto ry toistamiseen.

Näihin vaatimuksiin on annettu päätökset tämän päätöksen kanssa samalla päivämäärällä.

Käsittelyratkaisu

Kainuun ELY-keskus siirtää kysymyksen YSL 84a §:n mukaisen vesistön merkittävää pilaantumista koskevan määräyksen antamisesta myöhemmin ratkaistavaksi.

Käsittelyratkaisun perustelut

Kainuun ELY-keskus on pyytänyt 13.6.2013 päivätyllä kirjeellään Suomen ympäristökeskukselta asiantuntijalausuntoa siitä, onko Talvivaaran toiminnasta ja/tai Talvivaaran kaivosalueella marraskuussa 2012 tapahtuneesta kipsisakka-altaan vuodosta aiheutunut YSL 84a §:ssä tarkoitettua vesistön merkittävää pilaantumista (liite 7).

Suomen ympäristökeskus on toimittanut lausunnon ELY-keskukselle 9.9.2013 (liite 8). Yhteenvetona Suomen ympäristökeskus on todennut, että Talvivaaran kaivostoiminnan ja siihen liittyvän onnettomuuden vaikutukset ovat vesistöjen ekologisen ja kemiallisen tilan sekä luonnonvarapalveluiden kannalta hyvin merkittäviä ja vesilaissa tarkoitettuja merkittäviä vahinkoja Oulujoen vesistön suunnalla kaikissa vesistöissä aina Kolmisoppeen asti ja Vuoksen vesistön suunnalla kaikissa vesistöissä aina Kivijärveen asti.

Kaivosta lähimpinä sijaitsevilla järvillä veden kerrostumisen myötä kevät- ja syystäyskierto ovat häiriintyneet. Lähimpien vesistöjen kierron normalisoimiseksi ja sitä kautta tilan parantamiseksi esillä on ollut erilaisten kunnostustoimenpiteiden suorittamisen mahdollisuus. Talvivaara on edennyt lähijärvien kunnostustoimenpiteiden selvittämisessä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston 31.5.2013 lupapäätöksen lupamääräyksen F mukaisesti.

Kainuun ELY-keskuksen nyt käsiteltävän hakemuksen vireille tulon jälkeen suoritetun tarkkailun tuloksiin sekä edellä tarkoitettuun lausuntoon perustuvan alustavan arvion mukaan YSL 84a §:ssä tarkoitettua vesistön pilaantumista on tapahtunut. YSL 84a §:n mukaisen määräyksen antaminen edellyttää kuitenkin ympäristövastuulaissa (383/2009) ja -asetuksessa (713/2009) säädetyn menettelyn läpi käymistä eikä valvontaviranomaisella ole tässä

vaiheessa edellytyksiä ratkaista kysymystä korjaaviin toimenpiteisiin määräämisestä YSL 84a §:ssä tarkoitetulla tavalla. Asia jää vireille.

Päätös

Kainuun ELY-keskus katsoo, että ympäristönsuojelulain 86 §:ssä tarkoitettu toiminnan keskeyttäminen ei ole tarpeen hakemuksen johdosta, minkä vuoksi Kainuun ELY-keskus hylkää vaatimuksen

Kainuun ELY-keskus katsoo, että hakijan vaatimat, ympäristönsuojelulain 84 §:ssä tarkoitetut hallintopakotoimet eivät ole tarpeen hakemuksen johdosta, minkä vuoksi Kainuun ELY-keskus hylkää vaatimuksen.

Perustelut

Ympäristönsuojelulain (YSL) 22.1 §:n mukaan ELY-keskus on YSL:n mukainen valvontaviranomainen. YSL 84 §:ssä säädetään rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemisesta. Sen 1 momentin mukaan valvontaviranomainen voi: 1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia, sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä; 2) määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa; 3) määrätä 1 tai 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla menetyt palauttamaan ympäristö ennalleen tai poistamaan rikkomuksesta ympäristölle aiheutunut haitta; 4) määrätä toiminnanharjoittajan riittävässä määrin selvittämään toiminnan ympäristövaikutukset, jos on perusteltua aiheuttaa epäillä sen aiheuttavan tämän lain vastaista pilaantumista. YSL 84.2 §:n mukaan luvanvaraisen toiminnan osalta määräyksen antaa ELY-keskus, jos toimivaltainen lupaviranomainen on aluehallintovirasto ja muutoin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. YSL 84.3 §:n mukaan määräyksen koskiessa luvanvaraista toimintaa, jonka lupa-asia on käsiteltävä 39 §:n mukaisesti yhteiskäsittelyssä, määräys annetaan siten kuin hallintopakkoasiasta säädetään vesilain 21 luvussa. Jos määräys koskee ainoastaan YSL:ssä tai sen nojalla säädetyn velvoitteen noudattamista, se annetaan kuitenkin YSL:n mukaisesti.

Ympäristöluvanvaraisen toiminnan aiheuttamien päästövaikutusten osalta kyse on YSL:ssä säädetyn velvoitteen noudattamisesta YSL 84.3 §:ssä tarkoitetulla tavalla riippumatta siitä, ilmenevätkö vaikutukset vesistössä vai muualla ympäristössä. Edellä sanotusta johtuen Kainuun ELY-keskus on käsitellyt sen käsiteltäväksi edellä kohdassa "asian vireilletulo" tavalla siirrettyä hallintopakkoa koskevan asian YSL 84.3 §:ssä tarkoitetulla tavalla noudattaen, mitä YSL:n 13 luvussa hallintopakosta säädetään.

YSL 84a §:ssä säädetään määräyksestä vesistön merkittävän pilaantumisen ja luontovahingon korjaamiseksi. Sen 1 momentin mukaan tapauksessa, jossa 84 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetun rikkomuksen tai laiminlyönnin seurauksena aiheutuu merkittävää vesistön pilaantumista tai luonnonsuojelulain 5 a §:ssä tarkoitettu luontovahinko, on sen lisäksi, mitä YSL 84 §:n 1 momentissa säädetään, ELY-keskuksen määrättävä toiminnanharjoittaja ryhtymään eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetussa

laissa (383/2009) tarkoitettuihin korjaaviin toimenpiteisiin. Lainkohdan 2 momentin mukaan tapauksessa, jossa vesistön merkittävä pilaantuminen tai luontovahinko on aiheutunut onnettomuuden tai muun ennakoimattoman syyn seurauksena, on ELY-keskuksen määrättävä vahingon aiheuttanut toiminnanharjoittaja eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetussa laissa tarkoitettuihin korjaaviin toimenpiteisiin.

YSL 86 §:n mukaan valvontaviranomainen voi keskeyttää toiminnan, jos ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta aiheutuu välitöntä terveyshaittaa tai merkittävää muuta välitöntä ympäristön pilaantumista. Keskeyttäminen edellyttää lisäksi, että haittaa ei voida muutoin poistaa tai riittävästi vähentää. Toiminnanharjoittajaa tulee mahdollisuuksien mukaan kuulla ennen keskeyttämistä. Toiminnanharjoittajaa on kuultu YSL 86 §:ssä säädetyllä tavalla.

YSL 92 §:n 1 momentin 2-kohdassa säädetään, että jollei 77, 70, 84, 84a, 85 tai 86 §:ssä tarkoitettu asia ole tullut vireille valvontaviranomaisen omasta aloitteesta, asian voi panna kirjallisesti vireille rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät.

YSL 92 §:ää koskien lain esitöissä (HE 84/1999) todetaan, että yhdistyksen tai säätiön toimialue voi käsittää koko valtakunnan tai se voisi koskea esimerkiksi kunnan tai sen osan aluetta. Mainitun yhteisön tarkoitus ja toimialue selvitettäisiin sen säännöistä. Kainuun ELY-keskus katsoo että Hakija on YSL 92.1 §:n 2 kohdassa tarkoitettu taho ja Kainuun ELY-keskus on siten tutkinut hakemuksen.

Kaivoksen toiminnasta on aiheutunut lupahakemuksessa arvioidusta poikkeavia ympäristövaikutuksia. Vesistöihin johdettujen jätevesien haitallisuus on ollut suurimmillaan vuodenvaihteessa 2010-2011. Jätevesien koostumusta on saatu keskeisesti parannettua alkusyksyyn 2011 mennessä. Arviossa Talvivaaran kaivoksen vesistövaikutuksista (Pöyry 28.2.2012) on esitetty vesistöjen tilan kehitys 1.6.2010 lähtien ja mallinnettu tulevaa kehitystä Talvivaaran ympäristöluvan päivitystä koskevassa hakemuksessa esitettyjen luparajojen perusteella arvioiduilla kuormitustasoilla.

Toiminnanharjoittaja on tehostanut toiminnasta aiheutuvien jätevesien käsittelyä vuosina 2012-2013 mm. veden kierrätystä lisäämällä ja jätevesien käsittelyä koskevilla prosessimuutoksilla. Toiminnanharjoittaja on myös käynnistänyt selvityksiä näitä koskien. Kainuun ELY-keskus on valvontaviranomaisena seurannut asian etenemistä tarkastuksilla ja neuvotteluissa. Talvivaara on tarkentanut erityisesti hönkäpesureiden ajoa. Lipeää ei yliannostella hajujen minimoimiseksi vaan tavoitteena on mahdollisimman tarkka annostelu. Tämän seurauksena vesiin joutuva natriumin määrä on vähentynyt.

Talvivaara on toteuttanut 2012-2013 yhteistyössä VTT:n ja laitevalmistajien kanssa selvityksiä suolan poistosta jätevedestä. Selvitykset ja koeajot on suunniteltu tehtäväksi vuoden 2013 aikana. Käänteisosmoositeknoologiaan perustuva, suolan LONE-vedestä poistamista tehostava vedenpuhdistuslaitteisto on otettu käyttöön marraskuussa 2012. Kalvosuodatuslaitteiston koeajossa saavutetut pitoisuustasot mm. sulfaatile, natriumille ja mangaanille jäävät keskimäärin alkuperäisessä ympäristölupahakemuksessa esitettyä alhaisemmiksi. Talvivaaralta 19.9.2013 saadun tiedon mukaan käänteisosmoosilaitoksen käyttöönotolla loppuneutraloinnin ylitteestä on voitu ottaa kierrätykseen eli tehtaan käyttövedeksi helmikuusta 2013 alkaen 50 % ja kesäkuusta 2013 alkaen vastaavasti 100 % (poikkeustilanteita lukuun ottamatta). Raakaveden käyttö on vähentynyt siten, että ennen helmikuuta 2013 raakavettä otettiin noin 400 m³, nyt noin 100-150 m³/h. Raakavettä käytetään kaivosalueella tehtaan lisäksi mm. teiden kastelussa ja palovesilinjastossa. Kulutuksessa on mukana myös urakoitsijoiden tarvitsema raakavesimäärä. Kainuun ELY-keskuksen tarkastuskäynnillä 28.10.2013 Talvivaaran edustaja kertoi, että RO-laitoksen 3.käsittelylinja on ollut toiminnassa noin 3 viikon ajan entisten kahden käsittelylinjan lisäksi. Prosessiin otettavan raakaveden ottotarve on loppunut lähes kokonaan.

Talvivaara on toimittanut Kainuun ELY-keskukselle ja Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle 12.8.2013 päivätyn selvityksen toimenpiteistä, joita bioliuotuskasojen haihdunnan parantamiseksi on tehty ja edelleen tämän vuoden aikana tehdään (liite 9). Talvivaara on toimittanut Kainuun ELY-keskukselle ja Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle 14.8.2013 päivätyn suunnitelman vedenkäsittelyn suunnitelmien tarkentumisesta vuodesta 2014 eteenpäin (liite 10). Viimeksi mainitussa suunnitelmassa eri prosessivaihtoehtojen osalta ja käynnissä olevien tutkimusten osalta painopisteinä tilanteen ratkaisemisessa on natriumin korvaaminen osittain tai kokonaan pH:n säätökemikaalina saostuksessa tai savukaasupesureissa, kalvotekniikan ja muiden sulfaatinpoistotekniikoiden käyttöönotto ja soveltaminen alueen eri vesille sekä uuden purkuputken ympäristöluvitus ja rakentaminen. Suunnitelma sisältää aikataulutuksen, mikäli kyseinen vesienhallintaratkaisu todetaan toteuttamiskelpoiseksi.

Kainuun ELY-keskus on antanut Talvivaaran toimintaa koskevissa hallintopakkoasioissa päätöksiä viimeksi kesällä 2012. Tuolloin katsottiin käytössä olleiden tietojen perusteella, osin samoin perustein kuin nyt käsillä olevassa tapauksessa, että perusteita toiminnan välittömälle keskeyttämiselle ei ollut. Syksyllä 2012 tehdyn ympäristön tilan seurannan mukaan vesistöistä Kivijärvessä syystäyskierto ulottui selvästi syvemmälle kuin aikaisemmin. Tämä viittaa siihen, että kevään 2012 jälkeen jatkuneella toiminnalla ei ole ollut huonontavaa vaikutusta kaivoksen alapuolisiin vesistöihin. Kipsisakka-altaan vuodossa 4.-12.11.2012 kipsisakka-altaan pohjaan tulleen repeytymän johdosta

ympäristöön pääsi haitallisia aineita sisältävää jätevettä. Valtaosa kipsisakka-altaan sisältämästä metallikertymästä jäi kuitenkin kaivosalueelle toiminnanharjoittajan suorittamien torjuntatoimenpiteiden myötä. Kainuun ELY-keskus on ratkaissut Kortelammen padon ja Ylä-Lumijärven välisen osuuden puhdistamisesta tehdyn ilmoituksen 21.1.2013. Talvivaara on toimittanut Kainuun ELY-keskukselle 5.7.2013 Ylä-Lumijärven kunnostusvaihtoehtojen vertailun sekä arvion lähijärvien (Salminen, Kalliojärvi ja Kivijärvi) kunnostustarpeesta (liitteet 11-12). Jälkimmäisessä kipsisakka-altaan vuodossa 7.-9.4.2013 jätevedet pysyivät torjuntatoimenpiteiden myötä kokonaisuudessaan kaivosalueen sisällä.

Edellä perusteluissa kuvatun mukaisesti mahdollisuus toiminnan välittömään keskeyttämiseen YSL:n 86 §:n nojalla edellyttää aina paitsi välittömän terveystahnan tai merkittävän muun välittömän ympäristön pilaantumisen aiheutumista, myös sitä, että haittaa ei voida muutoin poistaa tai riittävästi vähentää. Toiminnan keskeyttämiseksi molempien kriteereiden on täyttyvä. Tämän lisäksi edellytetään myös, että lainkohdassa tarkoitetun välittömän hallintopakon käyttäminen on tarkoituksenmukaista. Säännöksen käytännön soveltamistarve on ympäristönsuojelulain esitöissä (HE 84/1999) arvioitu harvinaiseksi. On huomattava, että YSL 86 §:ssä tarkoitettuun "haitan poistamiseen tai riittävästi vähentämiseen" ei ole liitetty aikaan liittyvää määrettä. Näin ollen on perusteltua tulkita, että paitsi välitön, myös lähitulevaisuudessa tapahtuva haitan poistaminen tai riittävä vähentäminen täyttää lainkohdassa tarkoitetun.

Kainuun ELY-keskus on pyytänyt Suomen ympäristökeskukselta asiantuntijalausunnon siitä, onko Talvivaaran toiminnasta ja/tai Talvivaaran kaivosalueella marraskuussa 2012 tapahtuneesta kipsisakka-altaan vuodosta aiheutunut YSL 84a §:ssä tarkoitettua vesistön merkittävää pilaantumista. Saadun lausunnon sekä kipsisakka-altaan vuodon jälkeisten tarkkailutulosten perusteella Kainuun ELY-keskus katsoo, että on tarpeen aloittaa ympäristövastuullaissa tarkoitettu, käsittelyratkaisun mukaisesti nyt annettavasta hallintopakkoa koskevasta ratkaisusta erillinen menettely pilaantumisen korjaamiseksi.

Jotta toiminta voitaisiin keskeyttää YSL 86 §:n mukaisesti välitöntä hallintopakkoa käyttäen, pilaantumisen tulisi kuitenkin olla merkittävän lisäksi välitöntä ja tilanteen tulisi lisäksi olla se, että haittaa ei voida muutoin poistaa tai riittävästi vähentää. Edellä on esitetty jo toteutettuja sekä suunniteltuja toimia haitan vähentämiseksi. Lisäksi on huomattava, että toiminnasta aiheutunut pilaantuminen ei ole välitöntä, koska vain edelleen jatkuvaa merkittävää pilaantumista voidaan pitää välittömänä. Ympäristölupaviranomainen on myöntänyt toiminnalle hallintopakkoasian vireillepanon jälkeen edellä kohdassa "Muut päätökset" viitatun ympäristöluvan, eikä tämän luvan ehtoja ole yksittäisiä pääasiassa kiintoaineen, pH:n ja raudan raja-arvojen sekä

mangaanin tavoitearvon ylityksiä lukuun ottamatta rikottu, minkä myötä edellytykset välittömän hallintopakon käyttämiselle eivät täyty.

Mitä tulee vaatimukseen koskien YSL 84.1 §:n 1-kohdassa tarkoitettua kieltoa ympäristönsuojelua koskevan säännöksen tai määräyksen vastaisen menettelyn jatkamisesta, Kainuun ELY-keskus toteaa, että tilanteessa, jossa ympäristölupaa noudatetaan, ei hallintopakon määrääminen tämänkään säännöksen nojalla ole mahdollista tai tarpeellista. Mitä tulee Hakijan vaatimuksensa perusteluissa esittämään väitteeseen Talvivaaran liuosveden varoallistavuuden riittämättömyydestä, ELY-keskus toteaa tarkastuskäynneillä 17.9.2013 ja 7.-8.10.2013 käyneen ilmi, että sekundääriliuotus 2:n varoallas on lähes tyhjä ja muut bioliuotuksen varoaltaat on saatu tyhjiksi ja tarkastettua.

Toiminnan keskeyttämisen tulisi olla välttämättömässä yhteydessä toiminnasta aiheutuvien, YSL 86 §:ssä määrättyjen vaikutusten vähentämisen kanssa. Keskeyttämisen seurauksena tulisi siten olla muutoin jatkuvien, merkittävää ympäristön pilaantumista aiheuttavien päästöjen vähentäminen tai poistaminen. Nyt käsillä olevassa tapauksessa tilanne on kuitenkin se, että toiminnasta ei aiheudu merkittävää välitöntä ympäristön pilaantumista YSL 86 §:ssä tarkoitettulla tavalla eikä toiminnan keskeyttäminen johtaisi päästöjen pienenemiseen. Päinvastoin on katsottava, että toiminnan jatkaminen parantaa kaivoksen vaikean vesitilanteen hoitamista, koska prosessissa kaivosalueelle kertyneitä vesiä saadaan puhdistettua haitta-ainepitoisuuksiltaan ympäristölupaa vastaaviksi ja siten johdettua pois kaivosalueelta. Toiminnan keskeyttämisen tapauksessa jo olemassa olevia vesiä ei saataisi puhdistettua, vaan niitä kertyisi valunnan ja sateen mukana alueelle lisää. Alueelle kertyisi myös bioliuotuskasoista sadannan ja valunnan vaikutuksesta hyvin metallipitoisia liuoksia ja vaarana olisi, ettei bioliuotuksen varoaltaiden kapasiteetti riittäisi. Uuden malmin kasaaminen bioliuotuskasoille edesauttaa veden sitoutumista malmiin ja haihtumista.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on lupapäätöksellään 31.5.2013 ratkaissut Talvivaaran kaivoksen ympäristöluvan muuttamisen koskien jätevesien varastointia, puhdistamista ja johtamista Oulujoen ja Vuoksen vesistöihin sekä siihen välittömästi liittyviä asioita. Ratkaisun perusteluissa luvan myöntämisen edellytyksistä on todettu, että päätöksen mukaisesti johdettavat käsitellyt jätevedet ylläpitävät, mutta eivät oleellisesti lisää niitä haitallisia vesistövaikutuksia, jotka ovat jo aiheutuneet Talvivaaran kaivosalueelta ympäristöluvasta poiketen johdettujen jätevesien seurauksena Vuoksen vesistön puolella erityisesti Ylä-Lumijärvessä, Lumijoessa ja Kivijärvessä sekä Oulujoen vesistön puolella erityisesti Salmisessa, Kalliojärvestä ja Kalliojoessa. Niiden veden käyttömahdollisuudet ovat jo heikentyneet voimakkaasti. Niiden tila alkaa vähitellen parantua viimeistään vuodesta 2015 alkaen

jätevesipäästöjen pienentymisen ja kunnostustoimenpiteiden myötä, kun noudatetaan tämän luvan päätöksiä.

Aluehallintovirasto on arvioinut, että Laakajärveen ja Jormasjärveen ei kuitenkaan todennäköisesti muodostu vastaavanlaista vesimassan pysyvää kerrostuneisuutta suolapitoisuuden suhteen kuin Kivijärvessä, Salmisessa ja Kalliojärvessä. Tällöin tilanne alkaa Laakajärvessä ja Jormasjärvessä parantua ja palautua vähitellen entiselleen viimeistään, kun jätevesipäästöt, erityisesti sulfaattipäästöt, pienenevät vuonna 2015 selvästi vuosien 2013 ja 2014 sekä aikaisemmasta tasosta.

Aluehallintovirasto on edelleen arvioinut lupapäätöksensä perusteluissa, että päätöksen lupamääräyksiä noudattava toiminta täyttää YSL:n ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset sekä sen, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla on säädetty. Ympäristöluvasta ei nykytilanteessa poiketa YSL 62 §:n perusteella, vaan toiminnalle on myönnetty uusi täytäntöönpanokelpoinen lupa, joten vaadittua määräystä poikkeusjuoksutusten lopettamiseksi ei voida eikä ole tarpeen antaa.

Sanamuotonsa mukaisesti YSL:n 84 ja 86 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa valvontaviranomainen voi määrätä lainkohdissa tarkoitetuista asioista, eikä määräyksen antamiseen ole asetettu lakiin perustuvaa ehdotonta velvoitetta. Viranomaiselle on siten korostetusti annettu harkintavaltaa lainkohtien soveltamisen suhteen. Päätöstä tehtäessä tulee viranomaisen harkintavallan rajoissa tapauskohtaisesti ottaa huomioon vallitsevat olosuhteet.

Toiminnan jatkamisen edellytyksiä koskevassa harkinnassa tulee Kainuun ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ottaa huomioon muun edellä esitetyn lisäksi se, että ympäristölupaviranomainen on hallintopakkoasian vireillä ollessa arvioinut toimintaa vesistövaikutuksia koskevilta osin ja myöntänyt toiminnalle ympäristöluvan edellä tässä päätöksessä referoituine määräyksineen.

Hakijan vireillepanossa vaadittuun koskien Talvivaaran vesienpuhdistustason merkittävää korottamista, Kainuun ELY-keskus viittaa edellä tarkoitettuun Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupaviranomaisena antamaan päätökseen, jossa vesien puhdistuksesta on annettu ajantasaiseen tietoon perustuvat täytäntöönpanokelpoiset määräykset.

Vireillepanossa esitetty katselmuksen järjestäminen ei ole sellainen toimenpide, jonka Kainuun ELY-keskus voisi YSL:n hallintopakkoa koskevien säännösten nojalla määrätä suoritettavaksi. Huomioiden Talvivaaran kaivoksen nykyisen vesienhallintaa koskevan ympäristölupatilanteen katselmuksen järjestämistä muullakaan perusteella ei ole katsottava tarpeelliseksi.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on päätöksessään, jolla se on siirtänyt nyt ratkaistavan vireillepanon Kainuun ELY-keskuksen käsiteltäväksi, eriteltyt vireillepanon kohtaa 3 koskien vaatimusta ojituksen keskeyttämisestä. Aluehallintovirasto ei ole katsonut vireillepanossa tarkoitetuilta, ojitusta koskevilta osin olevan kyse toimista, jotka olisivat edellyttäneet vesilain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettua lupaa. Kainuun ELY-keskus katsoo asettaneensa poikkeamispäätöksessään 12.2.2013 riittävät määräykset jäteveden johtamisen haitallisten vaikutusten asianmukaiseksi rajoittamiseksi.

Nyt kyseessä olevassa tapauksessa toiminnanharjoittajan jo suorittamien, vaaditun hallintopakon kohdetta tarkoittavien toimenpiteiden, ympäristölupaviranomaisen asiassa antaman päätöksen ja asiassa kokonaisuudessaan saadun selvityksen valossa Kainuun ELY-keskus katsoo, että käsillä ei ole sellaisia perusteita, jotka edellyttäisivät tällä päätöksellä ratkaistun hallintopakon soveltamista asiassa välittömästi. On lisäksi huomattava, että mikäli toiminnanharjoittaja laiminlyö sille asetetut velvollisuudet vakavalla tavalla niin, että toiminnan keskeyttäminen on välttämätöntä, valvontaviranomaisella on itsenäinen toimivalta antaa YSL 13 luvussa tarkoitettu hallintopakkomääräys ilman erillistä ulkopuolista vireillepanoa.

Todettakoon vielä, että Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa on vireillä Talvivaaran kaivoksen ympäristöluvan määräysten sekä säännöstelyä koskevien vesitalouslupamääräysten tarkistaminen, jonka ratkaisun yhteydessä aluehallintovirasto käsittelee myös 31.5.2013 lupapäätöksen voimassaolon ja antaa määräykset Talvivaaran kaivoksen ympäristöluvan lupamääräysten seuraavasta tarkistamisesta.

**Sovelletut
oikeusohjeet**

YSL 84 §, 86 §, 92 §

Käsittelymaksu

Käsittelymaksua ei määrätä, koska YSL 105.2 §:n mukaan maksua ei peritä viranomaisen eikä haittaa kärsivän asianosaisen aloitteesta vireillepannun asian käsittelystä.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen voidaan hakea muutosta liitteenä olevan valitusosoituksen mukaisesti (liite 1). Käsittelyratkaisuun ei saa hakea muutosta erikseen, koska sillä ei ole HLL 5.1 §:n mukaisesti ratkaistu tai jätetty tutkimatta asiaa.

Ympäristö ja luonnonvarat
-vastualue

Ylijohtaja

Kari Pääkkönen

Ympäristölakimies

Heli Peuraniemi

Asian valmisteluun on osallistunut ylitarkastaja Raija Urpelainen.

LIITTEET

Liite 1	Valitusosoitus
Liite 2	Pohjois-Suomen aluehallintoviraston 19.3.2013 päätös
Liite 3	Kainuun maakunta-kuntayhtymän
ympäristöterveydenhuollon yhteenveto 14.8.2012
Liite 4	Kainuun maakunta-kuntayhtymän
ympäristöterveydenhuollon ja Kainuun ELY-keskuksen
tiedote 29.11.2012
Liite 5	Talvivaaran vastine 3.5.2013
Liite 6	Hakijan vastaselitys 24.5.2013
Liite 7	Kainuun ELY-keskuksen lausuntopyyntö 13.6.2013
Liite 8	Suomen ympäristökeskuksen lausunto 9.9.2013
Liite 9	Talvivaaran täydennys 12.8.2013 bioliuotuksen toiminnan
varmistamisesta ja seurannasta
Liite 10	Talvivaaran suunnitelma vesienkäsittelyn tarkentamisesta
vuodesta 2014 eteenpäin
Liite 11	Ylä-Lumijärven kunnostusvaihtoehtojen vertailu, Ramboll
Finland Oy
Liite 12	Arvio lähijärvien kunnostustarpeesta, Pöyry 5.7.2013

JAKELU

Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Talvivaara Sotkamo Oy

VALITUSOSOITUS

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **Vaasan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään. Milloin päätös on lähetetty postitse saantitodistusta vaatimatta, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös on annettu postin välitettäväksi.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa **Vaasan hallinto-oikeudelle**. Omalla vastuulla valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, lähetin välityksellä, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla). Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivalta.

Vaasan hallinto-oikeuden osoite

Postiosoite
PL 204
65101 VAASA

Käyntiosoite
Korsholmanpuistikko 43
65101 VAASA

Fax
029 56 42760

Sähköposti
vaasa.hao@oikeus.fi

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 90 euroa, ellei valittaja tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain (701/1993) 7 §:n nojalla vapaudu maksuvelvollisuudesta.

